

KWARTALNIK
WYDANIE IV/2024

PORADNIK PRAWNY

Powiat Chełmski

WWW.POMOCPRAWNA.OIC.LUBLIN.PL

WWW.OIC.LUBLIN.PL

WWW.POWIATCHELSKI.PL

Spis treści

str. 03

Rezygnacja z pracy a opieka nad rodzicem – przepisy prawa w Polsce

Magdalena Piech

str. 08

Rozwód bez orzekania o winie i z – różnice, zalety

Artur Zugaj

str. 11

Najważniejsze zmiany prawa w 2025 r.

Magdalena Piech

str. 13

Proces usamodzielnienia wychowanków pieczy zastępczej

Paweł Włoch

Rezygnacja z pracy a opieka nad rodzicem – przepisy prawa w Polsce

Magdalena Piech
Radca prawny

W życiu każdego z nas może nadejść moment, gdy konieczne stanie się sprawowanie opieki nad chorym rodzicem. Taka sytuacja wymaga nie tylko organizacji czasu, ale także zapoznania się z obowiązującymi przepisami prawa, które regulują możliwość uzyskania wsparcia finansowego i prawnego. Warto szczególnie omówić dostępne formy wsparcia oraz konsekwencje wynikające z rezygnacji z pracy, by podejmowane decyzje były świadome i odpowiednio zaplanowane.

Zasiłek opiekuńczy

Zgodnie z ustawą o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, ubezpieczony ma prawo do zasiłku opiekuńczego w przypadku konieczności osobistego sprawowania opieki nad innym chorym członkiem rodziny. Zasiłek ten pełni istotną funkcję zabezpieczenia finansowego w sytuacjach, gdy opieka nad bliską osobą staje się priorytetem, uniemożliwiając normalne wykonywanie obowiązków zawodowych.

W myśl przepisów za „innego członka rodziny” uważa się małżonka, rodziców, teściów, dziadków, wnuki oraz rodzeństwo, pod warunkiem, że osoby te pozostają we wspólnym gospodarstwie domowym z ubezpieczonym. Oznacza to, że kluczowym kryterium przyznania zasiłku jest wspólne zamieszkiwanie oraz brak innych osób zdolnych do zapewnienia opieki choremu członkowi rodziny.

W praktyce, sytuacje wymagające osobistego sprawowania opieki mogą wynikać z nagłego pogorszenia stanu zdrowia członka rodziny, przewlekłych chorób, hospitalizacji lub innych zdarzeń uniemożliwiających samodzielne funkcjonowanie chorego. Dlatego też ustawodawca uwzględnił konieczność wsparcia finansowego, umożliwiając opiekunowi skupienie się na potrzebach bliskiej osoby bez ryzyka całkowitej utraty dochodów. Ponadto przepisy precyzują, że zasiłek przysługuje wyłącznie w sytuacji braku możliwości alternatywnego zapewnienia opieki. Przykładowo, jeżeli we wspólnym gospodarstwie domowym znajdują się inni członkowie rodziny, którzy mogą podjąć obowiązki opiekuńcze, zasiłek może nie zostać przyznany. Właśnie dlatego dokumentacja potwierdzająca sytuację domową oraz medyczne uzasadnienie potrzeby opieki są kluczowe podczas rozpatrywania wniosków przez ZUS.

Podsumowując, zasiłek opiekuńczy stanowi ważne narzędzie wsparcia dla osób, które tymczasowo muszą zrezygnować z pracy w celu zaopiekowania się bliskimi, a jego przyznanie wymaga spełnienia jasno określonych warunków prawnych.

Szczegółowe warunki uzyskania zasiłku opiekuńczego

Zasiłek przysługuje na okres zwolnienia z pracy z powodu konieczności opieki nad chorym członkiem rodziny, jednak nie dłużej niż przez 14 dni w roku kalendarzowym w przypadku opieki nad rodzicami lub innymi członkami rodziny. Limit ten został określony w celu zapewnienia równowagi pomiędzy potrzebami pracownika a funkcjonowaniem pracodawcy.

W przypadku opieki nad rodzicami ważne jest, aby pracownik planujący skorzystanie z zasiłku miał świadomość, że niewykorzystane dni w danym roku kalendarzowym nie przechodzą na rok następny. Oznacza to, że konieczność opieki powinna być zgłaszana w sposób przemyślany i uwzględniający inne potencjalne sytuacje w ciągu roku. Utracenie możliwości skorzystania z zasiłku może stanowić istotne utrudnienie w przypadku wystąpienia nieprzewidzianych zdarzeń zdrowotnych w rodzinie.

Warto podkreślić, iż zasiłek nie przysługuje, jeśli inni członkowie rodziny mogą zapewnić opiekę choremu członkowi rodziny. Wymóg osobistego sprawowania opieki jest kluczowym kryterium przy ocenie wniosku i oznaczają, że osoba wnioskująca musi udowodnić konieczność bezpośredniego zaangażowania w opiekę.

Zgodnie z przepisami, jeśli w gospodarstwie domowym chorego rodzica przebywają inni członkowie rodziny, którzy są w stanie podjąć obowiązki opiekuńcze, zasiłek może zostać odmówiony. Na przykład, obecność zdrowego małżonka, rodzeństwa lub innego dorosłego domownika może zostać uznana za wystarczający powód do odrzucenia wniosku, jeżeli mogą oni faktycznie przejąć opiekę nad chorym.

Warto podkreślić, że decyzje w sprawie zasiłku opiekuńczego są podejmowane indywidualnie, na podstawie analizy przedstawionych dokumentów i sytuacji życiowej wnioskodawcy. Dlatego istotne jest, aby wniosek był kompletny i jasno przedstawiał wszystkie okoliczności.

Zasiłek opiekuńczy jest wypłacany w wysokości 80% podstawy wymiaru wynagrodzenia. Podstawa ta jest obliczana na podstawie przeciętnego wynagrodzenia za ostatnie 12 miesięcy pracy. Oznacza to, że wysokość świadczenia jest dostosowana do indywidualnych zarobków ubezpieczonego, co pozwala zachować część dochodów podczas okresu sprawowania opieki nad rodzicem.

Warto zauważyć, że obliczenie podstawy wymiaru wynagrodzenia uwzględnia wszystkie składniki wynagrodzenia, takie jak pensja zasadnicza, premie, dodatki i inne świadczenia wynikające z umowy o pracę. Dzięki temu pracownik może otrzymać zasiłek zbliżony do rzeczywistego poziomu swoich zarobków. Jednakże, w przypadku osób o zmiennym wynagrodzeniu, np. pracujących na podstawie umów cywilnoprawnych lub w systemie prowizyjnym, wysokość świadczenia może być niższa, co warto uwzględnić przy planowaniu budżetu.

Zasiłek w wysokości 80% wynagrodzenia, choć nie pokrywa w pełni utraconych dochodów, stanowi istotne wsparcie finansowe dla osób decydujących się na przerwę w pracy w celu opieki nad rodzicem. Tego rodzaju świadczenie umożliwia częściowe zabezpieczenie bieżących potrzeb finansowych, co jest szczególnie ważne w przypadku przewlekłej opieki lub długotrwałej choroby bliskiego.

Specjalny zasiłek opiekuńczy

Do końca 2023 roku specjalny zasiłek opiekuńczy był jednym z głównych świadczeń przeznaczonych dla osób rezygnujących z zatrudnienia, aby zaopiekować się osobą niepełnosprawną. Świadczenie to miało na celu zrekompensowanie utraconych dochodów i umożliwienie skoncentrowania się na potrzebach bliskiego wymagającego opieki. Zgodnie z przepisami przejściowymi ustawy o świadczeniu wspierającym, osoby, które nabyły prawo do tego świadczenia przed 1 stycznia 2024 roku, mogą kontynuować jego pobieranie, pod warunkiem spełnienia określonych wymagań formalnych.

Ochrona praw nabytych

1. Kontynuacja świadczenia: Prawo do specjalnego zasiłku opiekuńczego zostaje zachowane na dotychczasowych zasadach, o ile wnioskodawca regularnie składa wnioski o przedłużenie okresu zasiłkowego. W praktyce oznacza to, że osoby, które już korzystają z tego świadczenia, nie tracą prawa do niego z dniem wejścia w życie nowych przepisów, pod warunkiem dopełnienia formalności.

2. Zasady składania wniosków: Wniosek o przedłużenie świadczenia musi zostać złożony w terminie trzech miesięcy od zakończenia poprzedniego okresu zasiłkowego. Niedotrzymanie tego terminu może skutkować utratą prawa do świadczenia, co jest istotnym ograniczeniem wymagającym szczególnej uwagi od wnioskodawców. Dlatego warto pamiętać o terminowym składaniu dokumentacji, aby zachować ciągłość wsparcia.

3. Nowe orzeczenie: W przypadku konieczności uzyskania nowego orzeczenia o niepełnosprawności, opieka musi zostać zgłoszona w ciągu trzech miesięcy od jego wydania. Jest to warunek niezbędny do zachowania prawa do świadczenia. Dokumentacja medyczna oraz nowe orzeczenie powinny jednoznacznie potwierdzać stopień niepełnosprawności osoby wymagającej opieki, aby umożliwić przedłużenie okresu wsparcia.

Specjalny zasiłek opiekuńczy pozostaje istotnym instrumentem wsparcia dla osób rezygnujących z pracy w celu opieki nad bliskimi. Jednak korzystanie z niego wymaga skrupulatnego przestrzegania przepisów, w tym szczególnie zasad związanych z terminowym składaniem wniosków i aktualizacją dokumentacji. Warto pamiętać, że każda decyzja dotycząca przyznania lub przedłużenia świadczenia jest podejmowana indywidualnie, na podstawie dostarczonych dowodów i szczegółowej analizy sytuacji wnioskodawcy.

Specjalny zasiłek opiekuńczy wynosi 620,00 zł miesięcznie. Specjalny zasiłek opiekuńczy przysługuje, jeżeli łączny dochód rodziny osoby sprawującej opiekę oraz rodziny osoby wymagającej opieki w przeliczeniu na osobę nie przekracza kwoty 764,00 zł.

Nowe świadczenie wspierające

Od stycznia 2024 roku wprowadzono świadczenie wspierające, które ma na celu zreformowanie systemu wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami, kładąc nacisk na niezależność finansową i bezpośrednie wsparcie dla osoby wymagającej opieki. To świadczenie jest przełomowe, ponieważ skierowane jest bezpośrednio do osoby z niepełnosprawnością, co eliminuje możliwość jego kumulacji z innymi świadczeniami opiekuńczymi, które mogłyby być przyznane opiekunowi.

Wysokość świadczenia wspierającego jest zróżnicowana i zależy od stopnia niesamodzielności osoby wymagającej opieki. Przyjęto mechanizm progresywny, który pozwala na dostosowanie kwoty wsparcia do faktycznych potrzeb.

- **Minimalna kwota: 712 zł miesięcznie** – przyznawana w przypadku osób o mniejszym stopniu niesamodzielności.
- **Maksymalna kwota: 3920 zł miesięcznie** – przyznawana osobom o najwyższym stopniu niesamodzielności, które wymagają stałej i intensywnej opieki.

Kwota świadczenia jest ustalana na podstawie specjalnego orzeczenia o stopniu niesamodzielności, które uwzględnia zarówno stan zdrowia osoby wymagającej opieki, jak i zakres jej codziennych potrzeb. Procedura uzyskania tego orzeczenia jest kluczowym elementem całego procesu i wymaga precyzyjnego udokumentowania sytuacji zdrowotnej przez lekarzy specjalistów.

Kluczowe zmiany

1. **Bezpośrednie wsparcie dla osoby z niepełnosprawnością:** Wprowadzenie świadczenia wspierającego oznacza zmianę w dotychczasowym modelu, w którym wsparcie finansowe otrzymywali głównie opiekunowie. Teraz to osoba z niepełnosprawnością decyduje, jak rozdysonować otrzymane środki, co zwiększa jej niezależność i autonomię.
2. **Eliminacja kumulacji świadczeń:** Świadczenie wspierające wyklucza możliwość jednoczesnego korzystania z innych świadczeń opiekuńczych, takich jak specjalny zasiłek opiekuńczy czy świadczenie pielęgnacyjne. Taka zmiana ma na celu optymalizację wydatków publicznych oraz uniknięcie dublowania wsparcia finansowego z różnych źródeł.

3. **Konieczność wyboru formy wsparcia:**

Osoby pełnoletnie muszą świadomie wybrać formę wsparcia najlepiej dostosowaną do swojej sytuacji rodzinnej i finansowej. To oznacza konieczność analizy korzyści płynących z różnych świadczeń, ich wysokości oraz warunków przyznawania. W niektórych przypadkach świadczenie wspierające może być bardziej opłacalne, w innych – lepiej zdecydować się na dotychczasowe formy wsparcia.

Wprowadzenie świadczenia wspierającego wiąże się z nowymi obowiązkami dla wnioskodawców. Osoby ubiegające się o to wsparcie muszą:

- Uzyskać orzeczenie o stopniu niesamodzielności, które określa zakres potrzeb opiekuńczych.
- Dokonać wyboru pomiędzy świadczeniem wspierającym a innymi dostępnymi świadczeniami.
- Regularnie aktualizować dokumentację medyczną, aby potwierdzać prawo do dalszego korzystania z tego świadczenia.

Świadczenie wspierające to istotny krok w kierunku zwiększenia autonomii osób z niepełnosprawnościami, ale wymaga od beneficjentów i ich rodzin dokładnej analizy i świadomych decyzji dotyczących wyboru najlepszej formy wsparcia.

Rezygnacja z pracy a sytuacja finansowa

Podjęcie decyzji o rezygnacji z pracy na rzecz sprawowania opieki nad rodzicem niesie ze sobą poważne konsekwencje finansowe. Rezygnacja z regularnego dochodu może znacząco wpłynąć na stabilność budżetu domowego, szczególnie jeśli rodzina nie posiada alternatywnych źródeł dochodu lub oszczędności. Dlatego kluczowe jest dokładne przeanalizowanie dostępnych form wsparcia oraz kosztów związanych z opieką nad bliskim.

Warto wziąć pod uwagę takie aspekty jak:

- Stałe koszty utrzymania, w tym rachunki, wyżywienie i opłaty związane z opieką medyczną rodzica.
- Możliwość uzyskania świadczeń finansowych, które mogą częściowo zrekompensować utracone dochody.
- Ewentualne zmiany w planach emerytalnych i składkach na ubezpieczenia społeczne, wynikające z przerwy w zatrudnieniu.

Dodatkowe wsparcie

1. **Ulgi podatkowe:** Osoby opiekujące się bliskimi mogą skorzystać z ulgi rehabilitacyjnej przy rozliczeniu rocznym PIT. Ulga ta obejmuje m.in. koszty leczenia, zakupu sprzętu rehabilitacyjnego czy transportu chorego na wizyty lekarskie, co może zmniejszyć obciążenie finansowe rodziny.

2. **Lokalne programy wsparcia:** Wiele gmin i organizacji pozarządowych oferuje programy wsparcia dla opiekunów osób niesamodzielnych. Mogą to być np. darmowe porady prawne, pomoc w organizacji opieki medycznej czy wsparcie psychologiczne dla opiekunów.

3. **Zasiłki celowe:** W określonych sytuacjach, opiekunowie mogą ubiegać się o zasiłki celowe przyznawane przez ośrodki pomocy społecznej na pokrycie konkretnych wydatków, takich jak zakup leków czy sprzętu medycznego.

Decyzja o rezygnacji z pracy na rzecz opieki nad rodzicem wymaga dogłębnej analizy sytuacji finansowej, prawnej oraz emocjonalnej. Kluczowe jest dokładne zapoznanie się z dostępnymi formami wsparcia, terminowe składanie wniosków oraz bieżące monitorowanie zmian w przepisach prawnych. Należy pamiętać, że odpowiednio dobrane rozwiązania mogą znacząco zmniejszyć ciężar finansowy i organizacyjny związany z opieką nad bliskim.

Rozwód bez orzekania o winie i z – różnice, zalety

Artur Zugaj
Radca prawny

Zgodnie z przepisami Kodeksu Rodzinnego i Opiekuńczego do rozwodu może dojść, gdy **między małżonkami doszło do trwałego i zupełnego rozkładu pożycia małżeńskiego**. Sytuacja taka ma miejsce gdy ustały między małżonkami wszystkie łączące ich więzi, tj.: więzi fizyczne, psychiczne oraz gospodarcze. Innymi słowy, pomiędzy małżonkami nie ma bliskości i miłości. Więzy te mogą ustać wobec działania lub zaniechania jednego czy też obojga małżonków.

Rozwiązanie małżeństwa może nastąpić tylko przed sądem, poprzez złożenie pozwu, w którym należy wnioskować o rozwód bez orzekania o winie z lub orzeczeniem o winie. Po przeprowadzeniu postępowania Sąd może orzec:

- **rozwód bez orzekania o winie** – gdy żaden z małżonków nie ponosi winy za jego rozpad
- lub
- **rozwód z orzeczeniem o winie** (jednego z małżonków lub obojgu małżonków)
- lub
- Sąd może także **nie wyrazić zgody** na rozwiązanie małżeństwa.

Istotne różnice, wynikające z rozwodu bez orzekania/z orzeczeniem o winie, dotyczą w głównej mierze warunków, w których istnieje obowiązek alimentacji drugiego małżonka oraz kosztów i czasu trwania postępowania.

Rozwód bez orzekania o winie

Rozwód bez orzekania o winie oznacza krótsze postępowanie, możliwe do zamknięcia nawet na pierwszej rozprawie, i jest najszybszą i najtańszą drogą do zakończenia nieudanego małżeństwa. Rozwód taki jest możliwy jedynie na zgodny wniosek obojgu małżonków, i zgodnie z ich wolą. Wnosząc do sądu pozew o rozwód bez orzekania o winie, małżonkowie mogą skutecznie uniknąć długotrwałego postępowania dowodowego, a podczas tego typu rozwodu w rozprawie uczestniczą zazwyczaj tylko małżonkowie. Jeśli posiadają oni małoletnie dzieci w trakcie rozwodu powinni ustalić warunki związane z realizacją obowiązków i praw wynikających z władzy rodzicielskiej.

Wyrok bez orzekania o winie ma istotne znaczenie dla ewentualnych roszczeń alimentacyjnych. Gdy wina nie została orzeczona, wówczas strony mogą żądać od siebie alimentów, ale tylko w sytuacji, gdy znajdują się w niedostatku. Stan ten nie musi istnieć jedynie w momencie orzeczenia rozwodu. Małżonek będzie w niedostatku, gdy własnymi siłami nie może zaspokoić swoich usprawiedliwionych potrzeb i np. nie dysponuje żadnymi środkami. Obowiązek ten jest ponadto ograniczony do 5 lat od chwili uprawomocnienia się wyroku orzekającego rozwód.

Rozwód z orzeczeniem o winie

Pozew o rozwód z orzeczeniem o winie to decyzja, która ma poważny wpływ na cały przebieg procesu. Jeżeli w pozwie rozwodowym małżonek wnosi o orzeczenie winy, lub jeden z małżonków sprzeciwia się rozwodowi bez orzekania o winie, Sąd ustali, czy i który z małżonków ponosi winę przeprowadzając w sprawie drobiazgowo postępowanie dowodowe i dopiero wtedy orzeknie rozwód. Często nawet oczywiste powody uzasadniające rozwód nie muszą oznaczać, że wina leży wyłącznie po jednej stronie, bowiem sprawy rozwodowe rzadko bywają biało-czarne. Małżonkowie będą musieli gromadzić i przedstawić w sądzie dowody i istotne fakty, które to dostatecznie obciążą drugiego małżonka i przesądzą o uznaniu go za osobę winną rozpadu małżeństwa. Często wiąże się to z dużym stresem i emocjami, gdyż strony muszą wracać do bolesnych momentów życia małżeńskiego, a na świadków powoływani są znajomi, sąsiedzi czy rodzina. Źródłem dowodowym w sprawie rozwodu z orzeczeniem o winie mogą być m.in.:

- zeznania stron
- zeznania świadków, m.in. przyjaciół, sąsiadów, rodziny
- zdjęcia, SMS-y oraz poszczególne nagrania audio czy wideo
- notatki z interwencji policji
- obdukcje i zaświadczenia lekarskie
- wyroki sądowe, np. o znęcaniu się nad rodziną
- inne istotne dokumenty

Na podstawie przeprowadzonych dowodów, sąd może orzec rozwiązanie małżeństwa z przyczyn zawinionych lub niezawinionych.

Do zawinionych przyczyn rozpadu małżeństwa należą m.in.:

- brak współdziałania dla dobra rodziny
- alkoholizm
- agresja i przemoc
- niewierność i zdrada
- niegospodarność
- brak wzajemnej pomocy

- uzależnienie od Internetu; hazardu; narkotyków
- zaniedbywanie małżonka lub rodziny
- brak wspólnego pożycia
- opuszczenie małżonka

Przyczyny niezawinione to obiektywne okoliczności, niezależne od małżonków. Ich ocena w oparciu o zebrany materiał dowodowy należy do Sądu. Wśród wielu ważnych przyczyn można wymienić między innymi:

- bezpłodność
- różnica wieku
- różnice światopoglądowe
- wady oświadczenia woli
- choroba
- choroba psychiczna i niedorozwój
- niedobór seksualny
- niezgodność charakterów

Po przeprowadzeniu postępowania dowodowego sąd winą rozpadu małżeństwa może obarczyć jednego z małżonków lub orzec winę obu stron. **Rozwód z winy obu stron** oznacza, że oboje małżonkowie mają udział w rozpadzie małżeństwa - Sąd uzna że każda ze stron procesu rozwodowego nie wywiązywała się należycie z obowiązków małżeńskich. Bez znaczenia jest, kto jest stroną pozwaną a kto powodem. Wbrew pozorom, rozwód z winy obojga małżonków ma miejsce dosyć często. Sąd nie rozstrzyga przy tym, która strona zawiniła bardziej. Wina małżonków traktowana jest równorzędnie (zasada braku stopniowania winy), zatem jeśli jedna strona zawiniła nawet w niewielkim stopniu, a druga dopuściła się poważniejszych przewinień, to Sąd orzeknie winę obojga małżonków.

Ustalenie winy ma istotne znaczenie, wpływając na zakres oraz czas trwania ewentualnej alimentacji. W przypadku orzeczenia rozwodu z winy obu stron **Sąd może dodatkowo orzec o alimentach na rzecz jednego z małżonków.** Małżonek rozwiedziony, znajdujący się w niedostatku, może żądać od drugiego małżonka uzyskania od niego środków utrzymania w zakresie odpowiadającym jego uzasadnionym potrzebom oraz w zakresie możliwości majątkowych i zarobkowych zobowiązanego.

Aby Sąd mógł orzec alimenty były małżonek musi udowodnić, że:

- Popadł w niedostatek (nie ma środków i możliwości, żeby zaspokoić swoje podstawowe potrzeby życiowe)
- Stan niedostatku jest niezawiniony (jeśli np. nie chce podjąć pracy, choć ma taką możliwość, nie może starać się o alimenty od byłego współmałżonka.)
- Nie wstąpił w nowy związek małżeński.

Jeżeli natomiast jeden z małżonków został uznany za winnego, to strona niewinna może domagać się alimentów, gdy rozwód spowodował znaczne pogorszenie jej sytuacji finansowej. Ma to miejsce np. w sytuacji gdy małżonek w trakcie małżeństwa nie pracował i pozostawał na utrzymaniu współmałżonka. Co ważne, nie ma ograniczeń czasowych takiego obowiązku. Nie trzeba także udowadniać niedostatku, tak jak jest to konieczne w rozwodzie z obustronnej winy, wystarczy jedynie wykazać, że rozwód pociągnął za sobą istotne pogorszenie się sytuacji materialnej.

Obowiązek dostarczania środków utrzymania małżonkowi rozwiedzionemu wygasa w razie zawarcia przez tego małżonka nowego małżeństwa. Jednakże gdy zobowiązany jest małżonek rozwiedziony, który nie został uznany za winnego rozkładu pożycia, obowiązek ten wygasa także z upływem pięciu lat od orzeczenia rozwodu, chyba że ze względu na wyjątkowe okoliczności sąd, na żądanie uprawnionego, przedłuży wymieniony termin pięcioletni.

Sąd orzekając alimenty weźmie także pod uwagę inne czynniki, takie jak:

- Potrzeby małżonka uprawnionego do alimentów (jego sytuacja finansowa i życiowa)
- Możliwości zarobkowe drugiego małżonka (jego zdolność do płacenia alimentów)
- Czas trwania małżeństwa (na decyzję sądu mogą wpłynąć małżeństwa które trwały dłużej).
- Przyczyny rozwodu (sąd może ocenić, jak zachowanie każdego z małżonków wpłynęło na daną sytuację, nawet w przypadku winy obu stron).

Kiedy Sąd nie orzeknie rozwodu (negatywne przesłanki rozwodowe)

Sąd ustalając przyczyny rozkładu pożycia małżeńskiego, może dojść do stanowiska, że istnieją negatywne przesłanki do orzeczenia rozwodu. Rozwód nie będzie orzeczony gdy:

- jest sprzeczny z zasadami współżycia społecznego
- ucierpi dobro wspólnych małoletnich dzieci
- żąda go małżonek wyłącznie winny rozkładu pożycia: od tej zasady istnieją dwa wyjątki. 1 – gdy drugi małżonek na rozwód wyrazi zgodę, 2 – gdy brak zgody jest w danych okolicznościach sprzeczny z zasadami współżycia społecznego.

Podejmując decyzje o rozwodzie warto dokładnie przeanalizować możliwe rozwiązania, które następnie decydują o przebiegu całego postępowania. Skłaniając się w wielu kwestiach do polubownych i zgodnych ustaleń między małżonkami można znacznie przyspieszyć postępowanie, jak również uniknąć zbędnego i długotrwałego konfliktu, co ma ogromne znaczenie dla wszystkich stron, a zwłaszcza dzieci. Należy bowiem pamiętać, że wyrok rozwodowy przy skonfliktowanych stronach powoduje również orzeczenie sądu w zakresie m.in. władzy rodzicielskiej, kontaktów z dziećmi, alimentów na rzecz dzieci stron, czy sposobu korzystania ze wspólnego mieszkania po rozwodzie, co znacznie wydłuża czas trwania postępowania.

Prawnicy zawsze nakłaniają małżonków do mediacji i kierowania się dobrem dzieci – gdy strony przedstawią sądowi zgodne stanowisko, proces staje się znacznie krótszy i mniej skomplikowany.

Najważniejsze zmiany prawa w 2025 r.

Magdalena Piech
Radca prawny

Nadchodzący nowy rok niesie ze sobą wiele zmian w powszechnie obowiązujących przepisach prawa.

Zmiany będą dotyczyły nowelizacji ustawy o ruchu drogowym. Główną zmianą ma być możliwość zatrzymywania praw jazdy kierowcom, którzy przekroczą o ponad 50 km/h dopuszczalną prędkość na drogach dwukierunkowych, jednojezdniowych również poza terenem zabudowanym.

Od dnia 1 stycznia 2025 roku wzrosną kryteria dochodowe w pomocy społecznej. Zostało ustalone, iż dla osoby samotnie gospodarującej kryterium będzie wynosiło 1010 zł, (oznacza to wzrost o 234 zł, czyli o 30 proc a dla osoby w rodzinie – 823 zł (Oznacza to wzrost o 223 zł, czyli o 37 proc.) Zmiana kwot kryteriów dochodowych wpłynie także na podwyższenie kwot świadczeń pieniężnych, które związane są z ustawą o pomocy społecznej. Kryteria dochodowe w pomocy społecznej podlegają weryfikacji co 3 lata. Poprzednia weryfikacja tych kryteriów miała miejsce w roku 2021.

Zmiana kwot kryteriów dochodowych wpłynie także na podwyższenie kwot świadczeń pieniężnych związanych z ustawą o pomocy społecznej, np.:

- pomoc pieniężna na usamodzielnienie – wzrost o 229 zł (z 1 837 zł do 2 066 zł),
- maksymalny zasiłek stały – wzrost o 229 zł (z 1000 zł do 1 229 zł)
- minimalna kwota świadczenia pieniężnego na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. z 2024 r. poz. 769) – wzrosnie (z 721 zł) do 950 zł, a maksymalna kwota z tego tytułu wzrosnie (z 1450 zł) do 1679 zł.

Ponadto podwyższeniu ulegnie kwota dochodu z 1 ha przeliczeniowego o 114 zł, tj. wzrost z 345 zł do 459 zł.

Kolejnymi istotnymi zmianami są zmiany, które zaczną funkcjonować od 1 stycznia 2025 r. a dotyczą nowych obowiązków dla właścicieli i zarządców istniejących budynków użyteczności publicznej w zakresie udostępnienia stacji ładowania elektryków, o ile parking obiektu ma co najmniej 20 miejsc. Przepis zawarty jest w ustawie o elektromobilności i paliwach alternatywnych. Obowiązek nie dotyczy jedynie zabytków oraz budynków należących do małych i średnich firm. W tym miejscu należy wskazać, iż *prawo jest bardzo 'elastyczne' w tym zakresie, nie ma bowiem w nim mowy o żadnych karach za brak stacji, nie jest też wskazana instytucja, która miałaby weryfikować czy stacje ładowania zostały wybudowane, to spełniło ono swoją rolę.*

Wraz z początkiem 2025 roku korespondencja z różnymi urzędami i instytucjami publicznymi wejdzie na wyższy – elektroniczny – poziom. Dzięki usłudze e-Doręczeń wymiana pism pomiędzy obywatelami a jednostkami publicznymi może być prowadzona online. Bez opłat, wygodnie, szybko i bezpiecznie. Skrzynkę do e-Doręczeń warto aktywować już teraz, żeby od nowego roku załatwiać więcej urzędowych spraw z każdego miejsca i w dowolnym czasie.

Niektórzy przedsiębiorcy muszą mieć adres do e-Doręczeń. Ten termin dotyczy też większości podmiotów publicznych i przedstawicieli zawodów zaufania publicznego:

- organy administracji rządowej,
- Zakład Ubezpieczeń Społecznych,
- Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego,
- Narodowy Fundusz Zdrowia,
- samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej,
- uczelnie publiczne,
- państwowe i samorządowe instytucje kultury,
- jednostki samorządu terytorialnego (i ich związki oraz związki metropolitarne oraz samorządowe zakłady budżetowe) – w zakresie publicznej usługi rejestrowanego doręczenia elektronicznego.

Taką skrzynkę już dziś mogą założyć również obywatele i w ten sposób ułatwić sobie wymianę korespondencji z instytucjami publicznymi od przyszłego roku. Bez konieczności stania w kolejce po odbiór awizowanej przesyłki z urzędu i bez konieczności osobistego składania pism administracyjnych.

Kolejną istotną zmianą jest uchwalona w dniu 27 listopada 2024 r. ustawa, zgodnie z którą **od 2025 roku Wigilia (24 grudnia) będzie dniem wolnym od pracy.** Ustawa ta przewiduje również, że od 2025 r. **trzy niedziele poprzedzające Wigilię będą handlowe.**

Warto także wskazać, iż w dniu 4 listopada 2024 r. opublikowano w Dzienniku Ustaw ustawę z 27 września 2024 r. o zmianie ustawy o rencie socjalnej oraz niektórych innych ustaw. Nowelizacja ta wejdzie w życie 1 stycznia 2025 r. i wprowadzi do ustawy o rencie socjalnej nowe świadczenie tj. dodatek dopełniający. Dodatek ten będzie przysługiwał osobom uprawnionym do renty socjalnej, które spełniają jednocześnie dodatkowy warunek tj. posiadają orzeczenie o całkowitej niezdolności do pracy oraz do samodzielnej egzystencji.

Aby dostać dodatek trzeba będzie złożyć wnioski. Kwota dodatku będzie wynosiła 2520 zł. Pierwszy raz ów dodatek będzie wypłacony (razem z rentą socjalną) w maju 2025 r. z wyrównaniem od stycznia. Ustawa przewiduje też coroczną waloryzację dodatku dopełniającego od dnia 1 marca.

Proces usamodzielnienia wychowanków pieczy zastępczej

Paweł Włoch
Adwokat

Etap wchodzenia w dorosłość to wyzwanie dla każdego młodego człowieka. Przychodzi wówczas moment konfrontacji z realiami społeczno-zawodowymi. Młodemu osobom potrzebne jest wsparcie, by mogli skutecznie pokonywać problemy oraz dążyć do upragnionych celów jak zdobycie wykształcenia, założenie rodziny, znalezienie odpowiedniej pracy czy też osiągnięcie stabilizacji finansowej. Dla młodzieży, która wychowuje się w pieczy zastępczej proces ten bywa znacznie trudniejszy, gdyż nie ma ona wsparcia w rodzicach biologicznych, a tym samym potrzebuje pomocy. Zasady tego wsparcia określają przepisy ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Istotą instytucji pomocy osobom opuszczającym rodzinę zastępczą jest bowiem wyrównanie szans, których te osoby zostały pozbawione przez to, że nie posiadają biologicznych rodziców, a tym samym nie mają wsparcia, jakiego można by oczekiwać od najbliższej rodziny.

W świetle przepisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej objęcie dziecka jedną z form pieczy zastępczej następuje na okres nie dłuższy niż do osiągnięcia pełnoletności. **Pełnoletni wychowanek pieczy zastępczej może pozostać w dotychczasowej rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej albo regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej do 25. roku życia** (pod warunkiem że pobiera naukę lub legitymuje się orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności) lub też opuścić dotychczasową formę pieczy zastępczej i uzyskać pomoc w usamodzielnieniu.

Kim jest osoba usamodzielniana w rozumieniu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej? Zgodnie z art. 140 ust. 1 wskazanej ustawy przez osobę usamodzielnianą rozumie się osobę opuszczającą, po osiągnięciu pełnoletności, rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną, w przypadku, gdy umieszczenie w pieczy zastępczej nastąpiło na podstawie orzeczenia sądu. Przez osobę usamodzielnianą rozumie się również osobę, której pobyt w rodzinnej pieczy zastępczej ustał na skutek śmierci osób tworzących rodzinę zastępczą lub osoby prowadzącej rodzinny dom dziecka, w okresie 6 miesięcy przed osiągnięciem przez osobę usamodzielnianą pełnoletności (art. 140 ust. 2 wskazanej ustawy).

Osobie opuszczającej pieczę zastępczą przyznaje się pomoc na:

- kontynuowanie nauki,
- usamodzielnienie,
- zagospodarowanie.

Ponadto udziela się pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, zatrudnienia, a także zapewnia się pomoc prawną i psychologiczną.

Pomoc na kontynuowanie nauki, na usamodzielnienie oraz na zagospodarowanie jest przyznawana osobie usamodzielnianej, która przebywała w pieczy zastępczej przez okres co najmniej: 3 lat - w przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą spokrewnioną; roku - w przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą niezawodową, rodzinę zastępczą zawodową, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną.

Warunkiem przyznania pomocy jest złożenie odpowiedniego wniosku. Wniosek o przyznanie pomocy na kontynuowanie nauki i pomocy na usamodzielnienie składa się w powiecie właściwym do ponoszenia wydatków na finansowanie pomocy na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie za pośrednictwem kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie powiatu właściwego ze względu na miejsce pobytu osoby usamodzielnianej. Wniosek o przyznanie pomocy na zagospodarowanie oraz o udzielenie pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych lub w uzyskaniu zatrudnienia składa się w powiecie właściwym ze względu na miejsce osiedlenia się osoby usamodzielnianej.

Ponadto warunkiem uzyskania pomocy jest opracowanie przez osobę usamodzielnianą, co najmniej na miesiąc przed osiągnięciem pełnoletności wspólnie z opiekunem usamodzielniania, indywidualnego programu usamodzielniania oraz zobowiązanie się osoby usamodzielnianej do realizacji jego zapisów.

Opiekunem usamodzielniania może być m.in. osoba tworząca rodzinę zastępczą, prowadząca rodzinny dom dziecka, koordynator rodzinnej pieczy zastępczej, pracownik socjalny powiatowego centrum pomocy rodzinie, osoba będąca w placówce opiekuńczo-wychowawczej albo regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej wychowawcą lub psychologiem, pracownik organizacji pozarządowej, lub inna osoba wskazana przez osobę usamodzielnianą

i zaakceptowana przez kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie. Opiekun jest wskazywany co najmniej rok przed uzyskaniem pełnoletności przez osobę usamodzielnianą.

Indywidualny program usamodzielniania jest to dokument, który określa ważne dla przyszłości wychowanka aspekty, w tym zakres współdziałania osoby usamodzielnianej z opiekunem, sposób uzyskania przez osobę usamodzielnianą wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych, pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz w podjęciu zatrudnienia. Program pozwala na zaplanowanie drogi życiowej wychowanka i stanowi jednocześnie zobowiązanie do realizacji poszczególnych etapów programu. Indywidualny program usamodzielniania zatwierdzony przez kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie, staje się podstawą do przyznania świadczeń związanych z usamodzielnieniem. Ewentualnych zmian w indywidualnym programie usamodzielniania może dokonać osoba usamodzielniana wspólnie z opiekunem w przypadku zmiany sytuacji życiowej tej osoby. Zmiany programu wymagają zatwierdzenia przez kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie.

Przechodząc do poszczególnych kategorii wsparcia, pomoc na kontynuowanie nauki przyznaje się osobie usamodzielnianej, jeżeli kontynuuje naukę: w szkole, w zakładzie kształcenia nauczycieli, w uczelni, na kursach (jeśli ich ukończenie jest zgodne z indywidualnym programem usamodzielniania) lub u pracodawcy w celu przygotowania zawodowego. Wysokość pomocy wynosi obecnie nie mniej niż 759 zł miesięcznie. Wsparcie finansowe przyznaje się na czas nauki, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez osobę usamodzielnianą 25. roku życia. Ponadto przysługuje wyłącznie w czasie trwania odpowiednio roku szkolnego, roku akademickiego, kursu albo przygotowania zawodowego.

Kolejną formą wsparcia jest **pomoc na usamodzielnienie**. Wysokość pomocy w przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą spokrewnioną wynosi nie mniej niż 4998 zł - jeżeli przebywała w pieczy zastępczej przez okres co najmniej 3 lat. W przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą niezawodową, rodzinę zastępczą zawodową, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo - terapeutyczną wysokość wsparcia wynosi nie mniej niż 9991 zł - jeżeli przebywała w pieczy zastępczej przez okres powyżej 3 lat; nie mniej niż 4998 zł - jeżeli przebywała w pieczy zastępczej przez okres od 2 do 3 lat; nie mniej niż 2500 zł - jeżeli przebywała w pieczy zastępczej przez okres poniżej 2 lat, nie krócej jednak niż przez okres roku.

Pomoc na usamodzielnienie może zostać wypłacona, w zależności od ustaleń indywidualnego programu usamodzielniania, jednorazowo lub w ratach, nie później jednak niż do ukończenia przez osobę usamodzielnianą 26. roku życia. W przypadku gdy osoba usamodzielniana otrzymuje pomoc na kontynuowanie nauki, pomoc na usamodzielnienie co do zasady jest wypłacana po zakończeniu pobierania pomocy na kontynuowanie nauki. Wyłącznie w uzasadnionych przypadkach może być wypłacona w trakcie trwającej edukacji.

Pomoc na zagospodarowanie jest wypłacana jednorazowo, nie później niż do ukończenia przez osobę usamodzielnianą 26. roku życia, w wysokości nie niższej niż 2272 zł, a w przypadku osoby legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności w wysokości nie niższej niż 4542 zł. Pomoc ta może być przyznana w formie rzeczowej.

Wszystkie kwoty pomocy wskazane w ustawie to kwoty minimalne, które mogą być dowolnie kształtowane przez samorząd powiatu w zależności od możliwości finansowych. Podana wysokość świadczeń (pomoc na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie oraz zagospodarowanie)

wynika z obwieszczenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 24 marca 2024 r. w sprawie wysokości kwot świadczeń przysługujących rodzinie zastępczej i prowadzącemu rodzinny dom dziecka, wysokości pomocy dla osoby usamodzielnianej oraz wysokości kwot określonych w umowach. Wskazane kwoty pomocy są corocznie waloryzowane.

Przyznanie oraz odmowa przyznania pomocy na kontynuowanie nauki, na usamodzielnienie lub na zagospodarowanie następuje w drodze decyzji. Wsparcia finansowego można odmówić w przypadku, gdy: istnieje uzasadnione przypuszczenie, że pomoc zostanie wykorzystana niezgodnie z celem, na jaki została przyznana, stosunek pracy z osobą usamodzielnianą został rozwiązany bez wypowiedzenia z winy pracownika, osoba usamodzielniana przed osiągnięciem pełnoletności opuściła samowolnie pieczę zastępczą, porzuciła naukę umożliwiającą jej przygotowanie zawodowe i nie podejmuje zatrudnienia, bez uzasadnionej przyczyny uchyła się od podjęcia proponowanego jej zatrudnienia lub została skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub przestępstwo skarbowe.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nie precyzuje form pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych czy też zatrudnienia (art. 140 ust 1 pkt 2), pozostawiając inicjatywę w tym zakresie podmiotom zobowiązanym do tej pomocy.

Pomoc w uzyskaniu warunków mieszkaniowych może przybrać następujące przykładowe formy:

- ułatwienie uzyskania mieszkania socjalnego z zasobów gminy w tym pomoc wychowankowi w przygotowaniu wniosku o przyznanie mieszkania z zasobów gminy,
- towarzyszenie wychowankowi w załatwianiu spraw związanych z pozyskaniem mieszkania,
- pomoc w kontakcie z wynajmującym,
- wystawienie opinii o sytuacji rodzinnej i mieszkaniowej,
- umożliwienie osobie uczącej się zamieszkania w bursie lub internacie do czasu ukończenia nauki, czy też całkowite lub częściowe pokrycie wydatków związanych z wynajmem pokoju.

Ponadto zgodnie z art. 53 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej w ramach programu usamodzielniana **może zostać zapewniony pobyt w mieszkaniu chronionym**, które jest formą pomocy społecznej przygotowującą pod opieką specjalistów osoby tam przebywające do prowadzenia samodzielnego życia lub wspomagającą te osoby w codziennym funkcjonowaniu.

Pomoc w uzyskaniu zatrudnienia jest realizowana na przykład poprzez współpracę z urzędami pracy, kierowanie wychowanków do określonych instytucji w celu odbycia stażu oraz uzyskania zatrudnienia, informowanie wychowanków o instytucjach wspomagających w poszukiwaniu pracy, pomoc w przygotowywaniu dokumentów aplikacyjnych (CV, list motywacyjny), motywowanie do udziału w szkoleniach w celu zdobycia lub podniesienia kwalifikacji zawodowych, wskazywanie miejsc gdzie istnieje szansa na podjęcie zatrudnienia (wspólna analiza rynku pracy), spotkania z doradcą zawodowym itp.

Ponadto zgodnie z ustawą świadczona jest pomoc prawna i psychologiczna dla wychowanków pozostających w procesie usamodzielnienia. Realizowana jest ona zazwyczaj w bezpłatnych punktach konsultacyjnych działających na danym terenie.

Reasumując usamodzielnienie jest długotrwałym procesem wychowawczym, któremu podlegają pełnoletni wychowankowie pieczy zastępczej, mającym na celu podjęcie przez nich samodzielnego, dojrzałego życia w integracji ze środowiskiem. Omówione wsparcie państwa ma zapewnić łagodne przejście pomiędzy okresem, w którym potrzeby w zakresie opieki i utrzymania są całkowicie zabezpieczone w instytucjach pomocy społecznej lub pieczy zastępczej, a okresem samodzielnego życia.

SKORZYSTAJ Z BEZPŁATNYCH PORAD PRAWNYCH

WWW.POMOCPRAWNA.OIC.LUBLIN.PL

WWW.OIC.LUBLIN.PL

WWW.POWIATCHELMSKI.PL

